

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

เนื้อหาในบทนี้ จะนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวประกอบด้วยเทคนิควิธี เครื่องมือ ประเด็นคำถาม หลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่และ ผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งการนำเสนอผลการศึกษา

1. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการจ้างแรงงานนอกระบบศึกษาเฉพาะกรณีผู้รับงานไปทำที่บ้าน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเขต 3 เมืองหลัก คือ จังหวัดขอนแก่น อุตรดิตถ์ และ นครราชสีมา เป็นการศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การศึกษาเชิงคุณภาพนั้นจะศึกษาในประเด็น ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ระบบการจ้างงาน สภาพการทำงานและสภาพการจ้างงาน ผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงที่รับงานไปทำที่บ้าน

การศึกษาเชิงปริมาณ จะศึกษาในประเด็น สภาพทั่วไปของผู้รับงานไปทำที่บ้าน ลักษณะงานที่รับมาทำ สภาพการทำงาน เวลาทำงานและวันหยุดในแต่ละเดือน ผลกระทบทาง ด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน สวัสดิการที่ได้รับ และข้อคิดเห็นของผู้รับงานไปทำที่บ้าน

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้หญิงที่รับงานประเภทต่างๆ มาทำที่บ้าน โดยอาจรับมาจากโรงงานอุตสาหกรรมโดยตรง หรือมีนายหน้ามาส่งต่องาน

2.2 การสุ่มตัวอย่าง คณะวิจัยได้ติดต่อประสานงานกับ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดในแต่ละจังหวัด เพื่อขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของการผลิตที่มีการจ้างแรงงานผู้หญิง นอกระบบ ต่อจากนั้นคณะวิจัยได้ไปศึกษาสำรวจและได้ทราบประเภทของการผลิต และสถานที่ ที่มีการรับช่วงงานในแต่ละจังหวัด เพื่อทำการศึกษาดังนี้

จังหวัดขอนแก่น	สถานที่
1. การยัดนุ่นที่นอน	- บ้านโคก ตำบลบ้านโคก กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ชัย
2. การทอผ้าไหมมัดหมี่	- บ้านหนองบัวเย็น ตำบลนาข่า อำเภอัญญาศรี

จังหวัดอุดรธานี	สถานที่
1. การเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป	- บ้านเชียงแหว ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี
2. การทำผลไม้ประดิษฐ์	- บ้านหนองวัวซอ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ
3. การทำดอกไม้ประดิษฐ์	- บ้านกุดสระพัง ตำบลกุดสระ อำเภอเมือง
4. การทำชิ้นส่วนรองเท้า	- บ้านโพนยอ ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน

จังหวัดนครราชสีมา	สถานที่
1. การเย็บผ้าสำเร็จรูปชุดฟอร์มของ โรงงานอุตสาหกรรม	- บ้านหนองตะไก้ ตำบลหนองตะไก้ อำเภอหนองบุญนา
2. การทอผ้าไหม	- บ้านโนนแดง ตำบลภูหลวง อำเภอปักธงชัย
3. การทำโคมไฟญี่ปุ่น	- บ้านปรางค์ ตำบลบ้านปรางค์ อำเภอคง

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้ทำการสัมภาษณ์ตามแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) กับผู้รู้ในหมู่บ้าน และสตรีผู้รับงานมาทำ แต่ละแห่งที่มีการรับช่วงงานตามจังหวัด และสถานที่ดังกล่าวข้างต้น โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

- 1) ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส หรือผู้รู้ในหมู่บ้าน จำนวน 2-3 คน
- 2) ผู้แทนของโรงงานหรือหัวหน้าสายที่นำงานมาให้สตรีในหมู่บ้านทำ ประเภทละ 1 คน
- 3) สตรีที่รับงานไปทำที่บ้าน จำนวน 3 คน
- 4) สตรีในแต่ละหมู่บ้านที่ไม่ได้ร่วมในการทำงานรับช่วง

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ ทำการสอบถามจากประชากรตัวอย่างที่เป็นแรงงานสตรีเป็นตัวแทนของครัวเรือนๆ ละ 1 คน จากจำนวนประชากรที่รับงานมาทำที่บ้าน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เพื่อให้ได้ตัวอย่างประมาณ 5% ของประชากร โดยเฉลี่ยจะได้ประชากรตัวอย่างประเภทงานละ 30 คน มีเพียง 2 ประเภท คือ การผลิตผลไม้ประดิษฐ์ และดอกไม้ประดิษฐ์ ในจังหวัดอุดรธานีเท่านั้นที่สัมภาษณ์ทุกครัวเรือนที่ทำงานเนื่องจากประชากรมีน้อย

3. หน่วยในการวิเคราะห์

หน่วยของการวิเคราะห์ในที่นี้ ได้แก่ กลุ่มสตรีที่รับงานไปทำที่บ้านในแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจสภาพการทำงาน สภาพการจ้างงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการจ้างงานนอกระบบที่มีอยู่ใน 3 เมืองหลักภาคอีสานในปัจจุบัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

4.1 การศึกษาเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านในเรื่องประวัติการตั้งถิ่นฐาน สภาพทางกายภาพ สภาพทางชีวภาพ การคมนาคม และสาธารณูปโภค สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และวัฒนธรรม

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลประวัติความเป็นมาของการรับงานมาทำที่บ้าน ระบบการจ้างในเรื่องเงื่อนไขสัญญาจ้าง ขั้นตอนการนำงานมาสู่หมู่บ้าน ขั้นตอนการแจกจ่ายงาน ขั้นตอนการรับงานคืน และการจ่ายค่าจ้างหรือค่าตอบแทน ขั้นตอนการทำสัญญาจ้าง การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการจ้าง และผลกระทบจากการที่รับงานมาทำที่บ้าน

4.2 การศึกษาเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีเจ้าหน้าที่ที่สนามเป็นผู้สัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ สภาพการทำงาน การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ผลกระทบ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ

ก. การเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ ตามแนวทางการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล การสังเกตการณ์ และการสนทนากลุ่ม

ข. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในส่วนที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปร โดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม โดยผู้ช่วยวิจัยและผู้วิจัย

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2539 - มิถุนายน 2540

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมและประมวลการศึกษาเชิงคุณภาพ ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามและวิเคราะห์โดยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ

8. การนำเสนอผลการวิจัย

งานนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน มีทั้งสิ้น 7 บท ประกอบด้วย

- บทที่ 1** บทนำ เป็นการนำเสนอความเป็นมาและปัญหาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตการศึกษา นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา
- บทที่ 2** แนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการนำเสนอแนวความคิดต่างๆ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะพัฒนาเป็นกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้
- บทที่ 3** ระเบียบวิธีวิจัย เป็นการนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย หน่วยในการวิเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา และการวิเคราะห์
- บทที่ 4** กิจกรรมการรับช่วงงานในจังหวัดขอนแก่น เป็นการนำเสนอ สภาพชุมชน สภาพการจ้างงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงรับงานไปทำที่บ้านในจังหวัดขอนแก่น
- บทที่ 5** กิจกรรมการรับช่วงงานในจังหวัดอุดรธานี เป็นการนำเสนอ สภาพชุมชน สภาพการจ้างงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงรับงานไปทำที่บ้านในจังหวัดอุดรธานี
- บทที่ 6** กิจกรรมการรับช่วงงานในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการนำเสนอ สภาพชุมชน สภาพการจ้างงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงรับงานไปทำที่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา
- บทที่ 7** บทวิเคราะห์ สรุป และข้อเสนอแนะ